

УДК: 821.112.2-14Аус.09

DOI 10.31494/2412-933X-2019-1-9-95-103

«WITH A FOREIGN PASSPORT I TRAVEL FROM SEA TO SEA» – INTERPRETATION OF THE ODYSSEUS'S IMAGE IN THE POETRY BY ROSE AUSLÄNDER

«З ЧУЗОЗЕМНИМ ПАСПОРТОМ Я МАНДРЮЮ ВІД МОРЯ ДО МОРЯ» – ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗУ ОДІССЕЯ У ПОЕЗІЇ РОЗИ АУСЛЕНДЕР

ОЛНА КРАВЧУК,

Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor

<https://orcid.org/0000-0001-5661-451X>

kravchuk@gedankendach.org

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National
University

ОЛЬГА КРАВЧУК,

кандидат філологічних наук,
асистент

Чернівецький національний
університет імені Юрія
Федьковича

✉ street Kotsyubynsky, 2
58012 Chernivtsi

✉ вул. Коцюбинського, 2
м. Чернівці, 58012

Original manuscript received: August 20, 2019

Revised manuscript accepted: September 27, 2019

ABSTRACT

Among the versatile works of German-language poetess from Bukovina Rose Ausländer (1901-1988), one may find numerous ancient images and plots. The author repeatedly refers to mythological characters in her works, including Orpheus, Eurydice, Pegasus, Icarus, Io, Aphrodite, and others. Among constant motifs of the lyric poetry by Rose Ausländer, during all her artistic journey beginning from the time of the first emigration and postwar period marked with the traumatic experience of the Holocaust and inevitable loss of communication with homeland – the motifs connected to the cycle of ancient myths about Odysseus, a mythical ruler of Ithaca, certainly occur.

In the poetic works by Rose Ausländer, one may observe two main thematic principles of the myth interpretation: as a long journey for the sake of perception of and passion for travel symbolizing human life, and as a topic of the eternal search for one's identity, the desire to find a lost homeland. The poetess projects the theme of a myth onto her life, filled with both forced travels and search, and trips of her volition which were one of Rose Ausländer's passions.

Many meanings are also included in one of the central components of the Odysseus motif – water that appears in different constellations. Water in Rose Ausländer's works often acquires a variety of connotations within her work: as a soul, as something subconscious, and as a flow of time. Thus, in the poem "Odysseus", the kingdom of shadows, where Ausländer's Nobody becomes a shadow, is located underwater. In this way, the trauma of fear and persecution, which settled in the author's subconscious, manifests itself. The author combines the symbolism of water with the image of a mother who appears underwater, which is a symbol of primitive matter and fertility.

Based on selected poems by Rose Ausländer, peculiarities of the poetics shall be illustrated, the image of Odysseus shall be analyzed, literary and aesthetic marks of the poet, traditional and modernist features of her writing shall be outlined.

Key words: Rose Ausländer, Odysseus, myth, Holocaust, motive of water.

Антична література вже багато століть існує як своєрідний текст, що реалізується в нескінченності варіантів, пронизує різні дискурси, впливаючи на світову культуру. Ми можемо накладати когнітивну матрицю античного тексту на твори, продюковані в художньому дискурсі різних авторів. Адже в античному тексті завважуємо виразні ознаки міжкультурної універсальності. Унікальний за тривалістю існування й часом впливу на всі сфери культури античний текст не втрачає свого значення, живе у свідомості мільйонів носіїв європейської та світової культури й нескінченно відтворюється в знову продюкованих творах, що, своєю чергою, приводить до його постійного динамічного варіювання. Античні образи самодостатні, загальноприйнятні та впізнавані.

Серед багатогранної творчості Р. Ауслендер, «чорної Сапфо нашого рідного краю» (Silbermann, 2003: 15) – саме так у промові, виголошеній 1946 року в Далаській залі бухарестського вокзалу, назвав поетесу А. Марґул-Шпербер, – знаходимо також античні образи та сюжети. Неодноразово авторка звертається у своїх творах до міфологічних персонажів, зокрема Орфея, Еврідики, Пегаса, Ікара, Іо, Афродіти та ін. Серед константних мотивів лірики Розі Ауслендер упродовж усього її творчого шляху – починаючи з часу першої еміграції та повоєнного періоду, позначеного травматичним досвідом пережитого Голокосту і безповоротної втрати зв'язку з рідним краєм – неодмінно з'являються образи, що пов'язані із циклом античних міфів про Одиссея, міфічного володаря острова Ітаки. Й. Штрелка, австрійський літературознавець, у монографії «Нащадки Одиссея», в якій йдеться про австрійську літературу вигнання після 1938 року, неодноразово звертається до творчості Р. Ауслендер, оскільки тема втрати Вітчизни та її постійний пошук наскрізні у творчості авторки (Strelka, 1997: 42), яка все життя жила на валізах.

Прикметно, що образ Одиссея близький також іншим німецькомовним авторам Буковини, які втратили вітчизну і після Другої світової війни перебували в пошуках нової. Так, досліджуючи творчість А. Гонґ, П. Рихло називає поета «трансатлантичним Одиссеєм ХХ століття» (Гонґ, 2015). Вихідець з Буковини жив у стані анонімності в Америці та зобразив свою життєву ситуацію у вірші «Odysseus» («Одіссеї», 1960):

<...>

Endlich am Ziel. Du hinkst durch veränderte Gassen,
Hunde bellen dich an, und die Kinder weichen dir aus.
Keiner, der dich erkennt. Du kannst es nicht fassen:
betrunkene Gäste und Dimen feiern bei dir zu Haus. (Гонґ, 2015: 212)

<...>

І врешті мета. Ти снуєш по кварталах нужденних,
гавкають пси тобі вслід, дітлахи верещать незнайомі.
Ти незнаний нікому. І для тебе це незбагненно.
Женихи знахабнілі й повіі веселяться в твоєму домі. (Гонґ, 2015: 212)

У тексті вірша А. Гонґ апелює до історії повернення Одиссея на Ітаку у вигляді жебрака. Проте, якщо в поемі Гомера на героя чекає щасливе завершення його пригод, то на ліричного героя Гонґа ніхто не впізнає і ніхто на нього не чекає. На час написання цього тексту він вже декілька років мав американське громадянство, проте почувався чужим й надалі, а Європа, де він міг почувати себе краще, закрила перед ним свої двері. Образ античного героя знаходимо також у радіоп'єсі «Odyssee. XXX. Gesang» («Одіссея. Пісня ХХХ», 1958) Георґа Дроздовського, ще одного німецькомовного автора з Чернівців, який з 1945 р. проживав в австрійському Клаґенфурті.

Традиційний образ Одиссея має широке асоціативне поле й охоплює такі теми, як втрата вітчизни, вічний її пошук та момент повернення. Особливого значення тема Одиссея набуває у ХХ ст., вона стає інтертекстуальною, з'являються її видові та формальні варіації. Зберігаючи основний зміст античного першотексту (міфологічного та Гомерового), ця тема перекодовується, набуває різних значень залежно від її рецепції та інтерпретації.

Львівська дослідниця Лариса Цибенко констатує, що в поетичних творах Р. Ауслендер можна простежити два основних тематичних принципи тлумачення міфу: як довгої подорожі заради пізнання й пристрасті до мандрів, що символізує людське життя, та як теми вічного пошуку власної ідентичності, прагнення віднайти втрачену батьківщину – Ітаку (Cybenko, 2002: 104). Можна стверджувати, що в обох випадках поетеса проектує тематику міфу і на власне життя, сповнене як вимушених мандрів і пошуків, так і подорожей за власним бажанням, які були однією з пристрастей Р. Ауслендер. Найперше хочемо звернутися до поезії «Niemand» («Ніхто»), в якій ліричне «я» ідентифікує себе з античним героєм:

Ich bin König Niemand	Я король Ніхто
trage mein Niemandland	ношу нічийне своє
королівство	
in der Tasche	в кишені
Mit Fremdenpass reise ich	З чужоземним паспортом
von Meer zu Meer	я мандрую від моря до моря
Wasser deine bleuen	Хвиле твої блакитні
deine schwarzen Augen	твої чорні очі
die farblosen	безбарвні
Mein Pseudonym	Мій псевдонім
Niemand	Ніхто
ist legitim	цілком легітимний
Niemand argwöhnt	Ніхто не підозрює
daß ich ein König bin	що я король
und in der Tasche trage	і ношу в кишені
mein heimatloses Land	свою бездомну країну
(Ausländer, 2001: 34)	

Відштовхуючись від назви вірша «Ніхто», поетеса описує існування бездомного як неіснування. Проте ліричне «я» в першому ж рядку відкрито заявляє про себе, називаючись королем Ніхто. Можна провести паралель з «Одіссеєю», коли в печері циклопа Поліфема Одіссей представляється «Ніким». Ця асоціація підсилюється в наступному рядку: «мандрую від моря до моря».

Через порівняння з Одісеем нічійне королівство отримує позитивну конотацію, оскільки, назвавшись Ніким, Одіссей врятував себе та своїх товаришів від вірної загибелі. Ліричне «я» подорожує з чужоземним паспортом, а тому ніде не може освоїтись. «Бездомна країна», яку можна «носити в кишені», однозначно вигадана. Оскільки «ніхто не підозрює», що ліричне «я» носить своє «нічійне королівство» в кишені, припускаємо, що це робиться таємно. Тобто це «нічійне королівство», яке потрібно берегти, для ліричного «я» важливіше за реальність. Те, що «ніхто не здогадується», знаменує успіх ліричного «я» в переховуванні свого краю. Те, чого інші не бачать, не можна зруйнувати, як батьківщину. Ця країна бездомна, вона не має еквівалентів у реальності, і їй не належить жоден реалістичний ландшафт, проте це не зменшує її вартості для ліричного «я».

В одному з ранніх віршів, написаних в екзилі, «Im Dschungel» («В джунглях») ліричне «я» носить в кишені не країну, а супутників:

Wenn ich mich verirre	Коли заблукаю
hier im Dschungel	тут у джунглях
<...>	<...>

ruf ich meine Gefährten aus der Tasche: я кличу з кишені своїх супутників:

Revnawald Habsburghöh	Ліс Ревни Габсбурзьку гору
Echo aus Dorna	Відлуння Дорни
und wenn alles versagt	а коли це не вдасться
zaubert in meiner Tasche die Zimbel	цимбали у моїй кишені викличуть
den Rabbi Eli Melech herbei	равина Елі Мелеха

(Behre, 2018: 117)

Цікаво, що коренем німецького слова *супутники* є *Gefahr*, що перекладається як небезпека. Тобто це можна тлумачити як друзів, які допоможуть у скруті. У вірші в ролі друзів виступають буковинські географічні топоси: Ревна – село поблизу Чернівців, Габсбурзька гора вказує на приналежність до австро-угорської імперії, а Дорна – річка в Південній Буковині. Авторка, на нашу думку, перелічуючи топоніми та згадуючи період Буковини у складі Дунайської імперії, звертається в такий спосіб до двох рятівних аспектів втраченої батьківщини – природи Буковини та її духовного начала. В останній строфі авторка звертається також до юдаїзму, що виступає в тексті останньою рятівною інстанцією в особі відомого хасидського цадика Ель Мелеха, що жив у XVIII ст. Він часто згадується в різних хасидських історіях й легендах як людина, що мала надлюдські можливості. Так, він навіть одного разу зміг перешкодити імператорові підписати указ, що був спрямований проти євреїв. Елі Мелех написав фундаментальну працю про тлумачення

Тори, що згодом отримала назву «Ноам Еліменех». Цимбали – старозавітний музичний інструмент, авторка поєднує Старий Заповіт та хасидизм. Варто згадати, що «Мелех» – гебрейське слово, що означає Бог-цар і є ще однією паралеллю до нічийного королівства.

У контексті вірша «В джунглях» прочитуємо також вірш «Ніхто», в обох текстах супутники ліричного героя з минулого стають його орієнтирами. Проте в жодному з віршів ліричне Я не отримує орієнтацію для сьогодення, і спочатку губиться в джунглях, а далі мандрує без кінця й краю від моря до моря. Але ми бачимо, що ліричне «я» не віддає своїх супутників, а навпаки, всупереч усьому, переходує в кишені. Вже в першому вірші «У джунглях» можна знайти цьому пояснення: оскільки дійсність екзилу не пропонує жодного орієнтиру, ба ще більше дезорієнтує ліричного героя, то повернення до минулого уможлиблює переживання дійсності та конструювання майбутнього в альтернативному світі.

Тимофій Гаврилів, досліджуючи творчість Р. Ауслендер, наголошує на винятковому значенні рідного краю для формування особистості поетеси, а відтак – у часи, коли вітчизна стала вже недосяжною – для самопересвідчення в існуванні. Наріжним каменем власної ідентичності для Р. Ауслендер залишалася рідна земля, яка „стала масштабом власного Я. Ліричне «я» мусить знову і знову повертатися до Буковини, щоби... заново випробувати і підтвердити справжність власної екзистенції” (Гаврилів, 2001: 45). На нашу думку, її поезія-нагадування спрямована не лише в минуле, а зображує також уявну місцевість, створену зі слів, у якій минуле та майбутнє перетворюються на нову батьківщину.

Далі розглянемо вірш, в якому Р. Ауслендер експліцитно звертається до образу Одісея, що прочитується вже одразу в назві вірша – «Одіссей», який ввійшов до збірки «Подвійна гра» і є зразком пізньої лірики авторки:

An Salzwellen anlagen mein Schicksal ohne Blumen	До солоних хвиль приліпилась моя незаквітчана доля
Gebt mir einen Acker im Meer ich will ihn pflügen mit meinem Schiff	Дайте ниву мені у морі Я хочу її зорати своїм кораблем
Reisen um nicht da zu sein wo ich bin um NIEMAND zu sein ein Schatten im Schattenreich Unter dem Wasser	Мандрувати щоби не бути там де є зватись НІКИМ тінню у царстві тіней під водою тче моя матінка
саван Webt meine Mutter das Leichentuch	чорну пелюшку
Ich liebe Penelope nicht	Я не люблю Пенелопу ні

Circe nicht Nausikaa nicht ich wurde geliebt Bogen Hand mein verhaßtes Heldentum	Кірку ні Навсікаю ні я був коханим лук рука ненависне моє геройство
--	---

Ich werbe um die unheimliche Seele des Wassers Sie salbt mich mit dem Salz	Я посватаю темну душу води вона сіллю мене вповие
--	---

Kalypso das Gift deiner Wahrheit	Каліпсо отрута твоєї правди
-------------------------------------	--------------------------------

(Ausländer, 2002: 39)

Вірш є прикладом завершеного монологу ліричного персонажа – героя Троянської війни, що повертається додому, Одиссея, в якому знаходимо багато перегуків і міфологем із відомого сюжету (тривала подорож морем, пригода із циклопом Поліфемом, мандрівка в царство мертвих, перелік імен жінок, з якими в Одиссея були романтичні стосунки).

Поетичний текст складається із шести строф, кожна з яких має своє смислове навантаження та які часом перегукуються між собою. Так, у першій, другій та передостанній строфах мова йде про подорож морем, у третій згадується царство мертвих, у четвертій та шостій розповідається про стосунки із жінками та ставлення до них. У цьому тексті ми чуємо два голоси – протагоніста й самої авторки, спрямовані до читача. Лише в останніх рядках звертання ліричного «я» адресоване німфі Каліпсо.

У вірші можемо виділити кілька метафоричних рядів на фоні ізотопії тексту, а саме: солоні хвилі – нива у морі – під водою – темна душа води; корабель – мандрівка; зватись НІКИМ; царство тіней – саван; матінка – чорна пелюшка; правда Каліпсо. Це дозволить простежити творчі інтенції поетеси, які мають літературне, історичне, біографічне та генетичне походження. З одного боку, виділяємо ці метафоричні ряди з огляду на ізотопію ліричного «я», з іншого – вони вибудовують відповідне коло мотивів, які перетинаються у вірші та кореспондують із цілою творчістю авторки в цілому. Образ солоних хвиль асоціюється з морем сліз, що зустрічаємо у вірші «Tränen» («Сльози») зі збірки «Doppelspiel» («Подвійна гра», 1977):

Verfäßliche Salztropfen deines inneren Meeres	Надійні солоні краплі твого внутрішнього моря
--	--

(Ausländer, 2002: 48)

Образ «нива у морі» співвідноситься із відсутністю ґрунту під ногами, що є одним з провідних мотивів втрати ідентичності. Цей образ підсилюється виділенням авторкою словом НІХТО. Це ім'я рятує Одиссея, водночас в ньому закодована приреченість жити без батьківщини. Розлючений циклоп Поліфем кидає скелі в море, але йому так і не вдається розбити корабель Одиссея. Осліплений циклоп благає свого батька Посейдона помститися за нього, щоб герой не зміг ніколи

повернутися додому або ж лише через тривалий час дістався туди на чужому кораблі. Цей рядок кореспондує також із рядком вірша «Нікто» («Я король Нікто») та вказує на тему екзилью, що відносно рано з'являється у творчості поетеси. Потрібно підкреслити, що рис екзистійної травми це поняття набуває лише після повної втрати авторкою батьківщини. Шляху назад немає і життя на чужині стає повсякденною ситуацією Ауслендер. Цей стан має подвійну функцію: екзиль, зумовлений обставинами життя, та екзиль єврейки. В даному контексті це розглядається як «Божа кара», яка, проте, у єврейській релігії розуміється як завдання людини справитися із цим. Ліричне «я» знаходить рішення – «носить своє нічійне королівство у кишені».

Багато значень містить у собі також один із центральних складових мотиву Одиссея – вода, що з'являється в різних констеляціях. Вода у Р. Ауслендер часто набуває різноманітних конотацій у межах її творчості: як душа, як щось підсвідоме та як плин часу. Вже в ранній творчості поетеса вода символізує блаженство, яке приховується в нашій свідомості. Поетеса навіть пише вірш «Autobiographie in Flüssen» («Автобіографія в річках»), в якому охоплює всі найважливіші етапи у своєму житті: Прут, Дунай, Міссісіпі, Йордан, Рейн. Усі ці річки вливаються в одне море – море «спогадів». У вірші «Одіссеї» під водою знаходиться королівство тіней, в якому ауслендерівський Нікто сам стає тінню. В такий спосіб проявляється травма страху та переслідувань, що назавжди оселилася у підсвідомості авторки. Цікаво, що авторка поєднує символіку води з образом матері, що з'являється під водою, яка є символом першоматерії та плодючості. Проте далі в тексті бачимо неочікуване протиставлення, гротескну і парадоксальну комбінацію метафер – «мати тче саван, чорну пелюшку». Смерть переплітається зі смертю, що відповідає уявленням авторки про смерть як неодмінний компонент життя.

У четвертій строфі ліричне «я» перелічує імена жінок, що з'являються в оточенні героя давньогрецького епосу. Спочатку це Пенелопа – вірна дружина Одиссея, яка 20 років чекала на свого чоловіка, не маючи від нього жодної звістки. Герой згадує царівницю Кірку, яка цілий рік тримала Одиссея в себе на острові. Після цього ліричне «я» називає юну царівну Навсікаю, яка, за поемою Гомера, знайшла Одиссея на березі моря, куди він пристав після корабельної аварії, і запросила його до палацу свого батька – царя фракійців Алкіноя. Проте, називаючи імена красунь, ауслендерівський Одіссеї неочікувано зізнається, що не любить жодну з названих жінок. Останньою ліричне «я» називає німфу Каліпсо. В давньогрецькому епосі вона захоується в Одиссея і хоче, щоб він назавжди залишився в неї на острові, обіцяючи подарувати взамін безсмертя. Проте дуже сильним було бажання героя Троянської війни повернутися на батьківщину, ніякими обіцянками не могла змусити його Каліпсо забути рідну Ітаку і свою сім'ю. Тому німфі не залишилося нічого іншого, як відпустити Одиссея додому. У вірші Ауслендер, незважаючи на гіркоту правдивих слів Каліпсо, ліричне «я» залишається на острові німфи,

приймаючи її кохання, адже лише в такий спосіб йому вдасться бути вічно молодим і безсмертним.

У результаті проведеного аналізу поетичного тексту відкривається своєрідний ракурс бачення теми Одиссея в ліриці Рози Ауслендер, оригінальність розуміння нею кінцевої мети пошуків своєї вітчизни – Итаки. Герой обирає царство Каліпсо – німфи-хоронительки, яка здатна зробити людину безсмертною, коли покохає. За міфом-першоосновою, Каліпсо обіцяє Одисееві вічну любов, вічну молодість, які набувають у Рози Ауслендер значення вічності в іпостасі смерті.

Література

1. Гаврилів Т. Знаки часу. Спроби прочитання / Т. Гаврилів. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2001. – 225 с.
2. Гонґ А. Маніфест Альфа: поезії : [упоряд., пер. з нім., післям. та глосарій П. Рихла] / А. Гонґ. – Чернівці: Книги – XXI, 2015. 256 с.
3. Ausländer R. Treffpunkt der Winde: Gedichte. / R. Ausländer. – Frankfurt a. M.: S. Fischer Verlag, 2002. – 187 S.
4. Behre M. Rose Ausländer Lesebuch. Nylands Kleine Rheinische Bibliothek 13 / M. Behre. – Köln: Nyland-Stiftung, 2018. – 168 S.
5. Cybenko L. Der Weg nach Ithaka – Rose Ausländers Heimatsuche. : [Gans M., Vogel H. «Immer zurück zum Pruth». Dokumentation des Czernowitzer Symposiums 100 Jahre Rose Ausländer] / L. Cybenko. – Baltmannsweiler : Schneider Verlag Hohengehren, 2002. – S. 102–114.
6. Silbermann E. Rose Ausländer. Die Sappho der östlichen Landschaft. Eine Anthologie. / E. Silbermann. – Aachen: Rimbaud Verlag, 2003. – 80 S.
7. Strelka J. Mitte, Maß und Mitgefühl: Werke und Autoren der österreichischen Literaturlandschaft. / J. Strelka. – Wien: Böhlau Verlag, 1997. – 228 S.

References

1. Ausländer R. (2002). Treffpunkt der Winde: Gedichte. Frankfurt a. M.: S. Fischer Verlag [in German].
2. Behre M. (2018). Rose Ausländer Lesebuch. Nylands Kleine Rheinische Bibliothek 13. Köln: Nyland-Stiftung [in German].
3. Cybenko L. (2002). Der Weg nach Ithaka – Rose Ausländers Heimatsuche. [«Immer zurück zum Pruth». Dokumentation des Czernowitzer Symposiums 100 Jahre Rose Ausländer], (pp.102-114). In M. Gans, H. Vogel, (Ed.). Baltmannsweiler : Schneider Verlag Hohengehren [in German].
4. Gavryliv T. (2001). Znaky chasu. Sproby prochy tannya. T. Gavryliv. Ivano-Frankivsk : Lileya-NV [in Ukrainian].
5. G'ong` A. (2015). Manifest Alfa: poeziyi : [uporyad., per. z nim., pislyam. ta glosarij P. Ry`xla]. Chernivci: Kny`gy` – XXI [in Ukrainian].
6. Silbermann E. (2003). Rose Ausländer. Die Sappho der östlichen Landschaft. Eine Anthologie. Aachen: Rimbaud Verlag [in German].
7. Strelka J. (1997) Mitte, Maß und Mitgefühl: Werke und Autoren der österreichischen Literaturlandschaft. Wien: Böhlau Verlag [in German].

АНОТАЦІЯ

Серед багатогранної творчості німецькомовної поетеси з Буковини, Рози Ауслендер (1901-1988), знаходимо чисельні античні образи та сюжети. Неодноразово авторка звертається у своїх творах до міфологічних персонажів, зокрема Орфея, Еврідіки, Пегаса, Ікара, Іо, Афродіти та ін. Серед константних мотивів лірики Рози Ауслендер упродовж усього її творчого шляху – починаючи з часу першої еміграції та повоєнного періоду, позначеного травматичним досвідом пережитого Голокосту і безповоротної втрати

зв'язку з рідним краєм – неодмінно з'являються ті, що пов'язані із циклом античних міфів про Одиссея, міфічного володаря острова Ітаки.

В поетичних творах Р. Ауслендер простежуються два основних тематичних принципи тлумачення міфу: як довгої подорожі заради пізнання й пристрасті до мандрів, що символізує людське життя, та як теми вічного пошуку власної ідентичності, прагнення віднайти втрачену батьківщину. Поетеса проектує тематику міфу і на власне життя, сповнене як вимушених мандрів і пошуків, так і подорожей за власним бажанням, які були однією з пристрастей Р. Ауслендер.

Багато значень містить у собі також один із центральних складових мотиву Одиссея – вода, що з'являється в різних констеляціях. Вода у Р. Ауслендер часто набуває різноманітних конотацій у межах її творчості: як душа, як щось підсвідоме та як плин часу. Так, у вірші «Одісей» під водою знаходиться королівство тіней, в якому ауслендерівський Ніхто сам стає тінню. В такий спосіб проявляється травма страху та переслідувань, що назавжди оселилася у підсвідомості авторки. Авторка поєднує символіку води з образом матері, що з'являється під водою, яка є символом першоматері та плодючості.

На основі обраних поезій Рози Ауслендер буде проілюстровано особливості поетики текстів, проаналізовано образ Одиссея, окреслено літературно-естетичні орієнтири поетеси, традиційні та модерністські риси її письма.

Ключові слова: Роза Ауслендер, Одісей, міф, Голокост, мотив води.